

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 3. zvezka.

Nekaj pobožnih misli o sv. Razpelu	65.
Sv. rožni venec. III. Kateriga si devica rodila	68.
1. Jezusovo rojstvo	68.
2. Betlehem in hlevce rojstva Kristusovega	71.
3. Češčenje Jezusovega detinstva	74.
Življenje sv. Leonarda Portomavriškega	
VI. pogl. Pervi misijoni sv. Leonarda itd.	76.
VII. pogl. Sv. Leonard v Florenciji	80.
Marijina hišica v Loreti	84.
Vsakdanji kruh. 3. Za mesec marcij — sušec	87.
Nekoliko kersčanskega nauka. 1. O kletvi	89.
Pripočilo v molitev	94.
Zahvala za vslišano molitev.	95.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1894.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Nekoliko slovenske slovnice za poskušnjo.

(Dalje, §. 13. konec.)

Zameno prvotnega dvoglasnega *č* z *i* imamo ohranjeno za topljenimi soglasniki v: *nj'i'm*, *nj'i'mi* nasproti *on'ê'm*, *tê'mi*; drugod se je ta *i* vnovič z *ê* nadomestil. Očitno se vidi pri nas to le v dolgo naglašenihi zlogih: *boj'ê'h*, *ko-nj'ê'h*, *lonc'ê'h*, *mož'ê'h*, *sārc'ê'h*.¹⁾ Trubar pozna edinstveni dajalnik *dūš'ê'*²⁾; v ed. mestniku imajo v 16. stol. srednjega spola besede, ki so bile v imenovalniku na končnici povdarjene, *ê* ne le *mesô*: *mes'ê*, *zlatô*: *zlat'ê*, temuč tudi *morj'ê*: *morj'ê*, *polj'ê*: *polj'ê*, *pitj'ê*: *pitj'ê*, *tārstj'ê*: *tārstj'ê*, *orožj'ê*: *orožj'ê*, *veselj'ê*: *veselj'ê*,³⁾ *zelenj'ê*: *zelenj'ê*, *zvonj'enj'ê*: *zvonj'enj'ê*; ravno tako v prekmurski slovenščini *oznanenj'ê*: *oznanenj'ê*, *stanenj'ê*: *stanenj'ê*.⁴⁾ V nenaglašenihi kratkih zlogih pišemo *i*, kaker že v 16. stol. in tudi v prekmursčini; ali beneška slovenščina in stara herv. kajkavščina kažeta, da je ta *i* prav za prav *ê*, ker ga omenjeni narečji nadomeščata z *e*, kaker vsaki drugi *ê*: *ben. par kralj'e*, *hrv. na zemlj'ê* itd.

Moč, ki so jo imeli v prvotni slovenščini jasni samoglasniki na goltne soglasnike in nasproti nebni soglasniki na neke samoglasnike, se je potemtakem v naši slovenščini že davno zgubila. Ali v novejšem času se je začela kazati v novič z nekoliko drugo namero in drugačnimi nasledki.⁵⁾

Za *j* in drugimi topljenimi soglasniki se je že v 15. stoletju začel kratki *a* spreminjati v *e*; prim. je za in poleg *ja* (= *jaz*) v ljublj. rokopisu⁶⁾. V 16. stol. se nahaja ta sprememba precej pogosto⁷⁾, ne le *tje* za *tja*, *jest* za *jast* (*jaz*), češčen za čaščen, temuč tudi: *dušem*, *hudiče*, *obhajel*, *Raščičer* itd. za: *dušam*, *hudiča*, *obhajal*, *Raščičar*.⁸⁾

¹⁾ Iz Trubarja, Dalm. in Kastelca.

²⁾ Trub. Psalt. 69, 124 a: *k mui dufhej*.

³⁾ Iz Trub. in Dalm. — ⁴⁾ Kuzmič, I. Pet. 1, 13. 4, 13. 3, 21. — *ê* se rabi celo, kjer bi ne imel pravice, Terplan, psalt.: *k povcesenyê*, Trub. post. 1, 58: *terzei* [dat], *tkerbei* [loc], Kastelec, Neb. z. 16: *rižhei* [loc].

⁵⁾ Pred sedanjimi jasnimi samoglasniki se spreminjajo goltniki v neketerih narečjih, na Gorenjskem, Koroškem, Primorskem, *k v ê* ali *ê h v š, g v j*: *čêldar*, *žje*, *grêš*, *čûrit*. Vže Dalm. rabi nam. dol. *pārgi'scê gor. parjše* (pisano *prijše*, 3. Reg. 17 a, Ezek. 18 b), Kastelec (Neb. zyl. 25^a) *vushje* (= *vužje*). — V rezijansčini in semtertia v neketerih drugih narečjih se vsi soglasniki, kaker v ruščini, pred *i, e* (nekod celo pred *u*) nekako topljeno izgovarjajo.

⁶⁾ Kratki *a* v ribn. dvoglasniku *ai* se za *j* itd. tudi v *e* spreminja, torej *ai* v *er*: *jei'd*, *jei'zdvt*, *gnei'zdu* (iz *gnj'êzdô*), *kei'dun* (z *tj'êdân*).

⁷⁾ Zlasti pri Trubarju.

⁸⁾ Glede končnice prim.: *u'lli čar*, *Ma'košar* (iz *Makoše v Ribn.*), *Vidārgar* (iz *Vidārge* = *Idrije*), *Učja'r* (iz *Uče v Reziji*)

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIII. tečaj.

V Gorici, 1894.

III. zvezek.

Nekaj pobožnih misli o sv. Razpelo.

(Po P. Hubiju).

Sv. Razpelo je kerščanski duši nekaj premilega, pa tudi nekaj silno koristnega. Gdor je premišluje, spozna kmalu Boga, njegovo veličastvo, miloserčnost in neskončno pravičnost; od druge strani pa tudi neskončno gerdobo greha. Gdor premišluje sv. križ, on zna vse. Sv. očak Frančišek Asiški pravi, da ne zadostuje cela večnost človeškemu umu in sercu k popolnemu spoznanju vsih zakladov, ketere ima v sebi sv. križ; in da gdor želi dospeti k pravi modrosti, mora noč in dan brati in se učiti iz knjige sv. križa.

1. Duša kerščanska, ako želiš poznati neizmerno veličastvo božje, premišljnj sv. razpelo. Bog človek, keterega vidiš na križu pribitega, je edini pravi častivec neskončnega Božanstva. Čast, hvala, pokloni vsih angeljskih tram so tako neizmerno majhini pred pokloni Besede božje včlovečene in križane, da se ti presrečni prebivalci nebeški komaj upajo družiti svoje poklone s tistimi križanega Boga človeka. Edina žertev vredna veličanstva božjega, je Bog človek, edino češčenje vredno neizmernosti božje, je češčenje Boga človeka na križu, in edino v Kristusovi ljubezni

in dobroti more človek spoznati lepoto in dobroto božjo. Po češčenju ne križ pribitega Kristusa dobiva Bog neskončno zunanjo hvalo in slavo, in ne samo za odločen čas, temuč ze celo večnost, ker Kristus je in bode vekomaj.

Mi pa nevredni grešniki se moramo ponižati in trepetati pred Bogom, tudi ako storimo vse, kar smo dolžni, da, ako celo terpimo in kri p elijemo za Njega, ter se čudimo, kako je Bog z nami dober, da le pogleda na nizkost svojih hlacv in na njihova dela. Keder boste vse storili, recite: „Hlapci nevredni smo.“ Luk. 17, 10.

2. Poglej, o duša, sv. razpelo, ter pazljivo premišljuj „človeka bolečin“ Glej glavo s ternjem kronano, obraz ves opljuvan in potolčen, usta se žolčem ogrenjena, ušesa polna razbojniškega krika, oči omamljene od pogleda na serd in jezo sovražnega ljudstva, noge in roke prebite . . . celo telo velika rana . . . Zdaj pa poglej v dušo Kristusovo, ter izmeri, ako moreš, tisto morje bridkosti, v katerem ona plava . . . Oh res, žrtev vredna neskončne pravice božje! Ni je bilo, in je ne bode popolniše! Bog-človek daruje vse, popolnoma vse!

Ta naj popolniša daritev nas spodbuja, da služimo Bogu povseh naših močeh. Naj bode naše geslo: nigdar preveč za Boga! Nigdar preveč časti za Boga, nigdar preveč podločnosti v njegovo presveto voljo, nigdar preveč hvaležnosti do njegove brezkončne dobrotljivosti, nigdar preveč ljubezni do njega. Vsi naši pokloni, vsa naša služba in naše daritve so vže same po sebi tako malo vredne, kaj naj jih toraj še po naši nemarnosti zmanjšamo? Nikaker, temuč potrudimo se služiti Bogu zmirom popolniše.

3. Res, svet je poln dokazov božjega vsmiljenja, ali sv. križ nam sam dokazuje najbolje njegovo velikost. — Pomisli nekoliko, o duša! Angelji greše, in za njih mi več vsmiljenja; za vse veke so zaverženi. Človek greši, in glej, Bog ga odreši, ga povzdigne, da obožava ga celo. Gnjusni červ Boga ražali, in Bog se poniža prositi tega červa, veš kaj? Prijateljstva in ljubezni! Da Bog doseže to željo, se spusti iz nebeških višav v jaselce, in naposled vmerje na lesu križa, kaker hudodelnik! Postane prekletstvo, kaker se izraža veliki apostelj Pavel, da tako se svojo kervjo izbriše kazen smerti nesrečnega človeštva! O neizmerno vsmiljenje božje! Gdo naj ga ne občuduje, gdo naj ne zaupa v nje? Gdo mu bode ostal nehvaležen, gdo ga ne bo ljubil? O duša,

ako se ti ne čudiš tolikemu vsmiljenju, toliki ljubezni, je to znamenje, da ne premišljuješ sv. križa! — Na dalje premišljevanje sv. križa oživlja tvojo dušo k velikemu zaupanju v Boga. In res, kaj ti bo Bog odrekel, ako je dal v najgroznejšo smert svojega edinorojenega Sina? Naposled te sv. razpelo spodbuja k veliki hvaležnosti in ljubezni do Boga. Saj te Bog zdaj ne tirja v blisku in germenju, da ga ljubi, temuč te prosi ko ljubeznjivi brat po njegovih solzah, kervi, križu in smerti, da mu daruješ svoje vbogo serce . . . Sv. Bonaventura je vsklikaval: „Oh jaz čutim, kako me moje serce zapušča ter se oklepa in združuje s Kristusom, da se nigdar več od njega ne loči!“

4. Ti želiš vedeti, kako strašna je pravičnost božja. Da to zveš, ti ni potreba misliti na pekel. Poklekni samo pred sv. razpelo. Gdo terpi v peklu? Bogu nehvaležni grešniki, kateri se niso hoteli oglasiti milemu klicu blagega Očeta nebeškega. Nu, tukaj ni nič čudnega, ako jih Bog toliko kaznuje. Ali na križu terpi pravičen in svet, edinorojeni sin Boga Očeta, predmet večne radosti in ljubezni. Da, na križu je najljubezniviši Sin božji. Ali ker je on hotel naložiti na se naše pregrehe, se mu je Oče spreobernil v ojestrega sodnika, ter njemu naložil tudi terpljenje namestu nas! In kako je to terpljenje!.. Oh, ke bi mi pomislili, koliko je terpel na križu Kristus za naše grehe, in tako zadostil neskončni božji pravici, ne bi se prederznili ponavljati nesrečnega greha.

5. Mogoče da ne razumeš prav, kako more Bog kaznovati z večnim peklom en sam smertni greh. Ne, poklekni pred sv. razpelo, kjer je vmerl Kristus, pravi Bog in človek, in premišluj nasledne resnice: Smertni greh je edini vzrok terpljenja in smerti Božje; smertni greh ponovi britkosti in smert Božjo; smertni greh vniči vse terpljenje in smert Božjo. Zdaj zapopa-deš v kakem razmerju je greh s smertjo tvojega Boga, in s peklom. Terpljenje in smert Kristusova je popravljanje, pekel pa kaznovanje greha. Tudi lahko razumeš, da greh, Kristusovo terpljenje in pekel, so tri nerazumljive stvari, in da greh, kateri se ni vredno mogel popraviti drugači, kaker s smertjo Boga-človeka, to je z neprecenljivo daritvijo, se ne more vredno kaznovati z drugim, kaker z večno kaznijo.

6. Modrijani vseh časov so premišljevali človeka. Neketeri so cenili njegovo imenitnost preveč, drugi pa premalo. In ni se temu čuditi, ker niso imeli pred sebo sv. razpela, katero edino

nam pripoveduje, kako vbog, in pa tudi, kako imeniten je človek. Tukaj, tukaj v šoli križanega Jezusa prav spoznamo človeka.

Tukaj spoznamo, da je človek spočet na Kaljavariji, in rojen v kervi Jezusa Kristusa, in da je na tak način postal tako rekoč ud v družini presv. Trojice in sicer sin Boga Očeta, brat Boga Sinu, in živi hram svetega Duha. Človek je tako imeniten, da se ne boji reči pervak aposteljnov, sv. Peter, da je deležen božje nature. V šoli križanega Jezusa pa spoznamo tudi veliko vboštvo človekovo. Po grehu, je padel v brezno nesreč. In ni ga bilo, kateri bi ga bil mogel potegniti iz njega. Ne sam, ne angelji, ne kaka druga stvar, je mogla ozdraviti njegove smertne rane, edina roka božja ga je mogla rešiti. In glej, rešitev je prišla, in še kaka! Nesrečnega človeka je morala rešiti prelita kri včlovečenega Sinu božjega!

Premišluj večkrat te resnice, ketere te spodbujaajo k veliki ponižnosti in k sveti prevzetnosti; k ponižnosti, ker si predstavljaš svoje veliko vboštvo, k sveti prevzetnosti, za to da se boš vedno bal od svoje velike imenitnosti v nesrečo pasti z grhom.

P. H. R.

Sveti rožni venec.

III.

Keterega si devica rodila.

„In je porodila svojega pervorojenega Sinu, in ga je v plenice povila, in položila v jasli, ker zanje ni bilo prostora v hiši.“ (Luk. II. 7.)

1. Jezusovo rojstvo.

Vže so si bili Rimljani podvergli ves takrat znani svet. Razširili so bili svoje gospodarstvo po zapadnih in jutrovih deželah. Egipet in Sirija ste bile rimski pokrajini. Tudi Judeja je morala dajati davek. Imela je še svojega kralja, ki je bil pa tujec in odvisen od Rimljanov, katerih podporo je moral drago plačevati. V resnici je bil le njih suženj. Zdaj se je približal čas, ko so se imela izpolniti prerokovanja o obljubljenem Odrešeniku. Rimska moč je bila dosegla svoj verhunec, kakor je pre-

rokoval Balzam; žezlo je bilo vzeto Judi, kaker je prerokoval očak Jakop (I. Moz. 49, 10) in ves judovski narod je pričakoval obljubljenega Odrešenika, ker je bil tudi pretekel čas po prerokovanji preroka Danijela. (9, 24)

„Pregodilo se je pa tiste dni, da je povelje prišlo od cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet. To popisovanje je bilo prvo pod Cirinom, oblastnikom v Siriji“. (Luk. 2, 1.)

Cesar Avgust je zapovedal po vsem svojim cesarstvu to popisovanje, da izve število prebivavcev, pa tudi njih imetje in kakovost dežele, da na podlagi tega pravično razdeli davke. Judje so se po svoji stari naredbi zapisovali po rodovinah in rodovih. Ker je bil David rojen v Betlehemu, so imeli njegovi mlajši to mestece za svoj rojstni kraj; zato so se sešli vsi v tem mestu, da zadoste cesarjevemu povelju.

„Šel je pa tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem, zato ker je bil iz hiše in rodovine Davidove, da bi se popisal z Marijo svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča“. (Luk. 4, 5.)

Ko se je bila sveta devica sè svojo teto Elizabeto zahvalila Bogu za nezapopadljivo vsmiljenje in ljubezen, ki jo je skazal v včlovečenji svojega Sinu, se je vernila nazaj v Nazaret. Tukaj je pridno oskerbovala svoja hišna opravila, serce pa je imela vedno le pri Bogu. Mej tem so se spolnjevale besede angelja Gabrijela. Čutila je, da bo mati. Sveti Jožef pa, ki je bil po božji previdnosti odločen, da nadomešča Jezusu očeta, si je moral zaslužiti to čast s hudo poskušnjo in pokazati, da je vreden. Hud boj se je vnel v njegovi duši. Spoštoval je svojo deviško zaročnico kot zgled žene, ki jo lepšajo vse čednosti — in vender se oko ne more motiti! Naj še obderži pri sebi tako zaročnico? Se more li od nje ločiti, da nepripravi nje in otroka v sramoto? Vže je sklenil tiho zapustiti domačo hišo in iti v deželo, kjer ga ne bo nihče poznal.

Marija je dobro opazila ta notranji boj in žalost Jožefovo; ali njena ponižnost jej ni dopuščala, da bi mu sama razodela svojo skrivnost. Zato goreče prosi Boga, naj potolaži Jožefa. In Bog se ozre na pravičnega, pošlje po noči svojega angelja k njemu, da mu razodene skrivnost in ga potolaži. Angelj mu pravi: „Jožef, Davidov sin! ne boj se k sebi vzeti Marije svoje žene; zakaj kar je v njej rojeno, je od svetega Duha. Rodila

pa bo sinu, in imenuj njegovo ime Jezus; on bo namreč odrešil svoje ljudstvo od njih grehov". (Mat. 1, 20.)

Ko se Jožef zbudi, moli ponižno nerazumljive božje sklepe. Zginile so vse dvojbe. Od sedaj je imel Marijo le so mater svojega Odrešenika in Gospoda; štel se je srečnega, da je izvoljen za njenega variha in tovariša. Ko je zvedel cesarjevo povelje, kako težko mu je bilo pri serci, če je mislil na svojo zaročnico! Kako skerbno je pač pripravljaval vse potrebno za pot, da bi storil materi svojega Gospoda popotovanje koliker mogoče lehkó in prijetno! Res je bila za Marijo o tem času dolga pot zelo težavna in nevarna. Pa gosposka je tako vkazala; in Jožef in Marija, ker sta bilo pravična — sta slušala in šla na na daljnjo pot. Necega zimskega dne zapustita Nazaret, da gresta zapisat kot rojena iz Davidove hiše svoji nepoznani imeni poleg najimenitnejših imen v Judeji.

Po velikih težavah prideta vsa vtrujena do Betlehema. Tukaj ju čaka nova skerb. Vsi prostori po hišah so bili oddani inovitim, ona kot vbožca ne najdetá prenočišča. Ali vdana v božjo voljo voljno sprejmeta tudi to poskušnjo iz božjo roke. Gresta iz mesta, da si zunaj poiščeta prenočišča. Kreneta proti južni strani. Tu najdetá votlino, v katero so ob slabem vremenu zaganjali pastirji svoje črede in sami iskali zavetja. Zahvalita se Bogu, ki daje lisicam luknje in ptičem gnjezda, da je pripravil tudi njima to pribežališče.

Ko so zvezde naznanjale polnoč, je bil čas dopolnjen; „prigodilo se je, ko sta tam bila, so se dnevi dopolnili, da bi porodila. In porodila je svojega pervorojenega Sinu, in ga povila v plenice, in položila v jasli, ker zanje ni bilo prostora v hiši". (Luk. 2, 7.)

Tako je moralo povelje paganskega cesarja služiti, da se je spolnila božja naredba, ki je odločila mesto Betlehem za rojstni kraj obljubljenemu Odrešeniku. kaker je prerokoval več stoletji poprej prerok Miheja: „In ti Betlehem Efrata, majhin si mej tisoči v Judi, iz tebe Mi pride Gospodovavec v Izraelju, in njegov izhod je od začetka, od večnih dni". (Mih. 5, 2.)

Kot majhino, slabotno dete leži v jasliali On, keterega je vže David imenoval svojega Gospoda, ki je bil vže v raji obljubljen, keterega so skozi stoletja napovedovali preroki, keterega angelji v nebesih molijo z zakritim obrazom. „Oj, Marija! le zakrivaj svitlobo tega novega sonca; položi to božje dete v

jasli, povij ga v slabe plenice; te plenice so naše bogastvo; te plenice našega Odrešenika so dražje od škerlata; te jasli so častitljiviše od prestola kraljevskega; Jezusa Kristusa vboštvo odtehta vse bogastvo sveta“ — kliče sv. Bernard.

„In pastirji so v tisti strani čuli. in na ponočnih stražah bili pri svoji čredi. In glej! angelj Gospodov je stal pri njih, in božja svitloba jih je osvetila in silno so se bali. In angelj jim je rekel: Ne bojte se: zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, katero bo vsemu ljudstvu. Denes vam je rojen Zveličar, kateri je Kristus Gospod v mestu Davidovem.

In to vam bodi znamenje: Našli boste dete. v plenice povito in v jasli položeno. In zdajci jih je bilo pri angelji množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in rekli: Čast Bogu na visokosti, in mir na zemlji ljudem dobre volje.

Ko so angelji odšli od njih v nebesa, so pastirji mej seboj rekli: Pojdimo do Betlehema in poglejmo to reč, ki se je zgodila in nam jo je naznanil Gospod. In hiteči so prišli in našli Marijo in Jožefa, in dete v jasli položeno. Ko so pa videli, so povedali, kar jim je bilo rečeno o tem detetu. In vsi, ki so slišali, so se čudili nad tem, kar so jim pastirji pravili. — Marija pa je ohranila vse te besede in premišljevala v svojem serci.“ (Luk. 2, 8 — 19.)

Ta čudež pa ni bil edini, ki se je zgodil ob Jezusovem rojstvu na planjavah Betlehemskih. Zanesljivi poroki pripovedujejo, da so se to sveto noč razcveli vinogradi v Engadiji. V Rimu se je nenadoma porušil tempelj miru: v Deljih je za vselej vmolknil orakelj (vedeževališče.) Narava je pozdravila novorojenega Odrešenika.

2. Betlehem in hlevce rojstva Kristusovega.

V sredi Judeje, dve uri hoda od Jeruzalema, stoji mesto Betlehem. Mesto je dobilo svoje ime od očaka judovskega naroda Abrahama, ki je imenoval ta kraj Beth-Lehem, to je „hiša kruha“. Imenovali so kraj tudi „Efrata“ t. j. rodovitno, po ženi Kaleba, in da bi označili rodovitnost tega kraja v starih časih. Zvali so ga tudi „Davidovo mesto“, ker je bilo rojstno mesto tega kralja, iz katerega hiše je imel biti rojen obljubljeni Odrešenik. Sveto pismo ga imenuje tudi „Betlehem Jude“ v razloček drugega kraja tega imena, ki je bil v Galileji, rodu Zabulonova.

vega. Da si je bil Betlehem po obsegu majhin kraj, postal je vendar zgodaj znameniten po osebah, ki so bile tu rojene ali so tu živele, kakor Elimelek, Noemi, Rut, Boc, Obed, Jese, David in drugi. Četrti kralj v Jeruzalemu, Roboam, je Betlehem povečal in olepšal ter ga tudi vterdil poleg družih mest. (Kron. buk. 11, 6). Svoje svetovno ime pa, ki ga je prerok Miheja več stoletji popreje naznanil, je dobilo mesto Betlehem še le z rojstvom Jezusa Kristusa, našega Gospoda in Zveličarja.

Vže prvi kristijani so postavili kapelico na kraju, kjer je bil rojen Jezus. Od vseh krajev so romali na ta sveti kraj, da molijo in počaste njega, ki je bil tu rojen, da nas prerodi v otroke božje. Rimski cesar Hadrijan je v drugem stoletju na ta sveti kraj velel postaviti kip malika Adonija, in njemu na čast opravljati daritev, da bi s tem odvrčal kristijane od tega svetega kraja in sploh smesil njih obrede pred pagani. Tudi druge svete kraje po Palestini je enako oskrnil. To je trajalo do cesarja Konstantina. Še le sv. Helena je velela odpraviti tega malika iz svetišča.

Tudi je sezidala na tem kraju cerkev, ki se še dandenes imenuje „Marijina cerkev“. Vže v prvih stoletjih krščanstva je bil poleg te cerkve samostan. Slavni cerkveni učenik sv. Jeronim je živel v tem samostanu od leta 384 — 420., tam prelagal sv. pismo na latinski jezik in ga razlagal. Tudi plemenita in pobožna rimljanka Pavla je sè svoje hčerjo sv. Evstohijo tukaj preživela zadnje dni svojega življenja. Ona je bila jako bogate in plemenite rodbine ter je vstanovila štiri samostane, tri za redovnice in enega za redovnike. (Jer. list 86.)

Samostan, ki je dandanašnji na kraju rojstva našega Gospoda, je podoben kaki terdnjavi. Tri dele ima. Eden je lastnina redovnikov sv. Frančiška Serafinskega, druga dva razkolnih Gerkov in Armencev. Poslopje oklepa tri cerkve: prvotno Marijino, ki jo je sezidala sv. Helena, in še dve drugi, katerih lepša je posvečena sv. Katarini.

Skozi ozek vhod prideš najprej v Marijino cerkev. Če tudi se je v raznih stoletjih marisikaj prezidavalo in popravljalo, vendar še kaže svojo starodavnost. Sezidana je v podobi križa in ima osem in štirideset marmornatih stebrov korintskega reda. Tudi stene še kažejo ostanke dragocenega mozaika (podob iz kamenčkov raznih barev sestavljenih). To svetišče je bilo nekdaj lastnina le katoličanov rimskega obreda. S pomočjo turškega

paše v Damašku, keterega so podkupili, vsilili so se tudi razkolni Gerki in Armenci. Debel zid loči glavno ladijo od kora in stranskih delov križa. Razkolniki obhajajo svojo božjo službo v korn cerkve, Armenci v glavni ladiji; stranske ladije cerkve so bolj zapuščene; redko se v njih obhaja božja služba; le na levi strani imajo Kopti in Maroniti altarja. Vsaj pred nekaj leti je bilo tako.

Votlina, v kateri je bil Jezus rojen, je pod velikim altarem. Vanjo derži od dveh strani osemnajst do dvajset stopnjic. Votlina sama je osem in trideset čreyljev dolga, ednajst široka in devet visoka. Čez trideset svetilnic gori noč in dan na tem svetem kraju, kamer nigdar ne pridejo sončni žarki. Stene in tla pokrivajo dragocene marmornate plošče, ki so še iz časa sv. Helene. Prav od zadaj proti jutrovi strani je sveti kraj, kjer je bil Odrešenik sveta iz najčistejše device rojen. Na tem kraju gori šestnajst svetilnic. Romarju kaže ta sveti kraj plošča belega marmorja v tleh. V sredi plošče je sreberna zvezda, ki ima napis: „Hic de virgine Maria Jesus Christus natus est“, t. j. tukaj je bil rojen iz device Marije Jezus Kristus. — Nekaj korakov naprej je kraj, kjer so bile jasli, v ketere je Marija položila božje dete. Jaselce same, ki so lesene, niso več v Betlehemu, ampak v Rimu v cerkvi, ketero imenujejo „Santa Maria Madžore“, kjer jih izpostavljajo o božiči vernim v čiščenje.

Ne daleč od tam kažejo kraj, kraj je sedela Marija z božjim detetom v naročji, ko so prišli modri iz jutrove dežele, da počaste novo rojenega kralja in mu darujejo svoja darila. Temu kraju ravno nasproti časte kraj, kjer so pastirci molili obljubljenega Odrešenika. Zadaj svete jame so vrata, skozi katera prideš v dolgo zakrivljeno hodišče v skali. To je kraj, kamer so bili pokopali nedolžne otročice.

Od daleč se dandanašnji kaže Betlehem popotniku ko prijazno, veličastno na hribu stoječe mesto. Ko pa stopi v mesto, ne najde tega. Od nekedanje lepote še senca ni ostala. Po vsem mestu se ti kaže vboštvo in nesnaga po ozkih ulicah. Prebivalci so večinoma katoličani in razkolniki, drugi so Armenci in Mahomedani. Katoličani so jako zmerni in s malim zadovoljni. Žive o poljedelstvu in živinoreji. Izdelujejo pa tudi rožne vence, križe in druge take reči, ketere prodajajo romarjem. Jako slove pa Betlehemčanke za voljo nravnosti, poštenosti, pobožnosti in delavnosti. In res so kaker sužnje, ki morajo vsa dela v hiši in

na polji opravljati. Nošo so ohranile še staro, kaker je bila za časa Jezusovega rojstva, in jo vidimo na raznih slikah, ki kažejo dogodbe iz življenja sv. družine.

3. Češčenje Jezusovega detinstva.

Posebno goreč častivec deteta Jezuščka je bil naš oče sv. Frančišek Serafinski. Da bi se še tem bolj vnel za ljubezen do evangelijskega vboštva, je premišljeval posebno rad vboštvo božjega deteta v Betlehenskijh jaselcah. Na sveti dan je bil popolnoma zatopljen in zamaknjen v to premišljevanje, in gorke solze ginjenja so mu tekale po licih. Tri leta pred smertjo, mu pride na um, da postavi tako zvane jaselce. S tem si je hotel tem bolj živo vtisniti v dušo Jezusovo rojstvo in njegovo vboštvo. V to si je bil izbral primeren kraj v gozdu, ki je bil blizu kraja, katerega so zvali „Castrum Grecii“. Tu je stal zapuščen hlev, v katerem je postavil jaslje in altar. V jasljih je ležalo božje dete, poleg sta stala Marija in Jožef, pastirci in angelji. Na sveti večer so ves hlevček praznično razsvetlili. Bratje so se na božično noč zbrali, da na tem kraju se sv. Frančiškom počaste božje dete. Tudi velika množica pobožnega ljudstva je prišla od blizu in daleč, da se vdeleži te pobožnosti na sveti večer. O polnoči je bila slovesna božja služba. Sv. Frančišek sam je pridigoval, ter opisal s tako živimi besedami vboštvo božjega deteta in njegovo neskončno ljubezen do nas, da je vsa množica na glas jokala in zdihovala.

Ta pobožnost se je potem vsako leto praznovala. Vernemu narodu je bila jako všeč in kmalu se je razširila križem sveta; dandanašnji smemo reči, da ga ni kraja na zemlji, kjer žive kristijani, da ne bi tako častili na sveti večer božjega deteta. Posebno pa na ta način časti Jezusovo detinstvo kerščanska mladina, kateri je v največje veselje, da more tako v podobi premišljevati ljubko božje dete, ležeče v jaselcah, in okoli njega Marijo in Jožefa angeljce in pastirčke. In gotovo je pred jasljami storil terden sklep marisikateri deček, marisiketera deklica, da hoče biti hvaležen božjemu detetu in ga ljubiti iz vsega serca in po njegovem zgledu priden biti, pobožen in poslušen. Tudi marisiketero poterto serce je pogled na vbožno božje dete, v jaselcah ležeče, napolnil z novo tolažbo in novo serčnostjo! Kedo bi toraj ne pospeševal po svoji moči te lepe navade!

Po neketerih krajih stoji poleg jasele tudi lepo okrašeno božično drevesce z mnogobrojnimi lučcami in darili za otroke.

To drevo poleg jaslic spominja drevesa spoznanja dobrega in hudega v raj.

Dokler nista naš prvi oče in mati v raj grešila, dokler sta bila v stanu milosti božje, sta imela vsega v obilnosti; živela sta kot gospodarja vsega na zemlji srečno in zadovoljno in vse stvarjenje ju je slušalo in jima služilo. Greh pa je pregnal ona dva in z njima ves človeški rod. V vboštvu, terpljenji in trudu preživi sedaj človek kratke dni svojega življenja. V potu svojega obraza si mora služiti svoj vsakdanji kruh. Zakaj po prekletstvu rodi zemlja večinoma 'e ternje in osat in le s trudom si mora pridelovati človek, kar potrebuje za svoj živež.

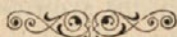
Ali v jaseleah vidimo božje dete, ki jokaje stega svoji ročici. Zlo in prekletstvo ne bo vedno gospodovalo nad nesrečnim človeštvom. Drevo blagoslova je vzraslo človeškemu rodu na lesu sv. križa. Saj je bil božji sin rojen za to, da vmerje za nas in nam zgubljeni raj zopet odpre. Zato so naše oči obrnjene v prvi versti na božje dete v jaseleah; saj je v resnici najdražji dar in naj lepši sad, ki sta ga kedaj nebo in zemlja prinesla. Nanj kaže tudi vse, kar vidimo okoli jasele. Če moremo še kako veselje vživati na zemlji, če nam sije še kako upanje — je v Jezusu Kristusu našem Gospodu. Da moremo zreti nanj kot na svojega Odrešnika, ki razvetljuje vse, ki živé v temi sveta, tega nas spominjajo obilne lučce okoli jasele. Kličejo nam glasno: „Jezus je pot, resnica in življenje; le gđor njemu sledi, ne hodi po temi.“

Na to luč nam kaže sveta cerkev, ko stopimo v to dolino solza, ko nam poda v roko kerstno svečo. Na to luč opominja sv. cerkev vmirajočega, ko mu pri ločitvi s tega sveta da v roko mertvaško svečo.

Te prave nebeške luči nas spominja sv. cerkev sploh sê svečami, ki gore pri božji službi. — Da, Jezus je prava luč; zakaj odjemlje nam temo obupnosti, in daje srečno večnost; preganja temo negotovosti in dvojbe in daje terdno gotovost svoje božje besede; odjemlje nam temo greha ter nas oblači sê svetlo obleko nedolžnosti, ki nas dela otroke božje. Naj bi vedno tudi obešali to nebeško luč in kot božji otroci hodili po poti luči. Potem bo enkrat tudi „naše prebivanje v nebesih in bo preme-

nil naše vbogo telo ter ga vpodobil svojemu častitljivemu telesu po moči, s katero si more podvreči vse reči.“ (Filip. 3, 21.)

O Jezus, božji sin, Gospod nebes in zemlje! kot vbožno in nezmožno dete ležiš v betlehemskih jaselcah in nam vsem kličeš: „Učite se od mene ponižni biti iz vsega serca in zaničevati svet!“ Daj nam toraj, včlovečeni Bog, svojega duha ponižnosti in zatajevanja, da bomo iskali in hrepneli po tem, kar je zgoraj v nebesih, ne kar je na zemlji, ter pridemo enkrat v domovino, ki si jo obljubil svojim izvoljenim.

Življenje sv. Leonarda Portomavriškega.

(P. A. M.)

VI. Poglavje.

Pervi sv. misijoni sv. Leonarda. -- Trudi se, vstanoviti dva samostana, v katerih, naj bi bratje v največi spokornosti živeli, kar se mu pa ne posreči.

Od časa velikega cerkvenega zbora tridentinskega naprej se je začelo cerkveno življenje na Laškem kaj lepo razcvitati. Posebno mnogo so na to vplivali prelepi zgledi toliko svetnikov, ki so ravno v tem času tam živeli, kaker tudi razno-verstne redovne družine in bratovščine, ki so se trudile, za dušni in telesni prid ljudstva. To živahno, pobožno, cerkveno življenje se je ohranilo mej laškim narodom do druge polovice 17. stoletja. Od tega časa naprej pa je vladala neka odervenelost, neko mirno, nepregibno stanje, katero je šele veliki prevrat na Francoskem, proti koncu 18. stoletja, nekoliko omajal.

Pa, kaker je negdaj Evzebij iz Cezareje o štiridesetletnem miru pred preganjanjem kristjanov pod cesarjem Dijoklecijanom pisal, da je ta dolgi mir kristijane zazibal v mlačnost, ravno tako vidimo tudi na Laškem proti koncu 17. stoletja, kako silno je opešala in se ohladila prejšnja gorečnost, kako globoko je zabredlo ljudstvo v mlačnost in hudobije. Od strani raznih vlad na Laškem, so se delale velike zapreke cerkvi in njenim služabnikom, zginilo je spoštovanje do namestnika Kristusovega, rim-

škega papeža. Gerda razuzdanost po vladarskih dvorih se je kaker kuga razširila tudi mej ljudstvo. Ljudje se niso zmenili ne za božje, ne za cerkvene zapovedi, grozno so preklinjali, pijančevali, eden drugega sovražili in preganjali. Izreja otrok se je zanemarjala, povsod se je videla geida, pohujšljiva razuzdanost, božja služba se je pa opuščala. V resnici je bilo to eno najbolj žalostnih stoletji za sv. cerkev. V teh tožnih časih je poslala previdnost božja moža, ki naj bi sè svojo delavnostjo po gorenjem in srednjem Laškem, z oznanjevanjem božje besede in sè svojim lepim zgledom zopet poživil svetost in lepoto neveste Kristusove, sv. cerkve; ki naj bi pričal o resnici nasproti laži in zmotam, ki naj bi budil laško ljudstvo iz mlačnosti in grešnega spanja ter je pripravljaj na prihodnje hude čase, po besedah aposteljna: „Primate za orožje božje, da se morete braniti ob hudem dnevi, in v vseh rečeh popolni obstati.“ Ta mož je bil sv. Leonard.

Ko se je sv. Leonard z gorečo molitvijo in svetim premišljevanjem pripravil, je imel prvi sv. misijon v mestecu Artallo, četert ure oddaljenem od Porto Mavricija.

Terpljenja in truda je bilo pri tem misijonu dovolj. On ni prebival v mestecu, temuč vsak dan je šel zjutraj tja iz Porto Mavricija in zvečer se je vernil v samostan. Čeravno je bilo sredi zime, je hodil bos, katere navade ni opustil do zadnjega leta pred svojo smertjo. Pri sv. misijonu ni imel nobenega pomočnika. Pridigati, podučevati, spovedovati in druga težavna dela opravljati je moral sam.

Komaj je bil končan ta prvi misijon, prične z drugim v cerkvisi matere božje dej Pjani. V to svetišče, kaker je nam že znano, je on kaj rad, skoro vsaki dan zahajal, ko je še kot otrok živel v Porto-Mavriciju. Velikanski vtisek so napravile njegove apostoljske besede, milost božja se je kazala v njegovih pridigah s čudovito močjo, njegov trud je obrodil prelep sad.

Tako je nekega dne, ko se je vračal v svoj samostan in po potu sv. rožni venec molil, zapazil moža, ki mu je zdihovaje od daleč sledil. Služabnik božji počaka, da ga oni dojde. Skupaj gresta potem po potu in se pogovarjata o svetih rečeh. Čez nekoliko časa ga svetnik vpraša, če ima kaj na sercu, spodobno naj mu odkrije, on je precej pripravljen pomagati. Vbogi mož pade na kolena in jokaje reče: „Oj oče, vi imate pred seboj največega grešnika, ki ga zemlja nosi.“ Z neizrekljivo slad-

kostjo je bilo pri teh besedah in zdihljajih napolnjeno serce svetnikovo, on se k njemu skloni in reče: „In ti imaš pred seboj vbogega, nevrednega duhovnika; pa jaz ti bom oče.“ Spodbuja ga k serčnosti in zaupanju na neskončno vsmiljenega Boga, pelje v samostan, posluša njegovo dolgo spoved in spusti vsega srečnega in z Bogom spravljenega.

V resnici, lepših darov svetnik ni mogel darovati materi božji, kaker da je mnogo duš opral greha in jih pridobil za ljubezen božjo.

Na praznik sv. Jerneja, je bil povabljen pridigovat v kraj Karamanja.

Ko je tje prišel so mu povedali, kako gerda navada je ravno ta dan v tem kraju razširjena, da namreč ljudje precej po službi božji napravijo velik ples, tako, da je sv. Jerneja večer podoben pustnemu večeru. To je bilo dovolj, da se je v svetniku vnela gorečnost za čast božjo. On se spomni besed, ketere je sv. Duh govoril preroku: „Kliči brez nehanja, kaker trobenta povzdigni svoj glas in oznanjaj mojemu ljudstvu njih hudobije in hiši Jakobovi njih pregrehe“. S pridržnice on germi zoper to razvado in jim dokazuje, koliko duš vjame preklenski sovražnik na plesišču. Pa, komaj so ljudje zapustili cerkev, derli so v trumah na plesišče. Ko so svetniku to naznanili, vzame on v roke sv. križ, in dya strežnika z gorečimi svečami ga spremljata v sredo mej plesavce. Godci in mnogo drugih se spusti v beg, pa sv. Leonard jih pokliče nazaj in začne tako navdušeno, tako živo govoriti, da se je kraj posvetnega veselja spremenil v hišo božjo. Glasen jok in zdihovanje se je razlegalo tam, kjer je bilo malo prej slišati godbo in smeh. Da, ko se je mej pridigo, bodisi pa natorni poti ali po čudežu zgodilo, da se je ona roka odtergala od križanega Jezusa, ki ga je svetnik v roki deržal, je bilo vse ljudstvo tako pretreseno, da je na ves glas vpilo in klicalo usmiljenje božje. Vsi so terdno obljubili, da dne sv. Jerneja ne bodo nigdar več tako skrunili.

Mej tem pa, ko je sv. Leonard, tako skerbel za zveličanje s predrago kervjo Kristusovo odkupljenih duš, on ni pozabil na svoj redovniški poklic. Vedno je mislil na to, kako bi se po vseh samostanih, moglo vpeljati tako ostro in natančno redovno življenje, kaker ga je bil v Rimu navajen.

Ravno tisti čas je bil izbran za provincijalja observantov dženoveške okrajine pater Tomaž, pobožen mož, bogoslovec der-

žave in negdanji učitelj svetnikov v bogoslovju. To izvolitev je imel sv. Leonard za opomin z nebes, v tisti provinciji vstanoviti tak samostan za vse, ki žele samotno in popolno živeti. Ta svoj namen je raznanil provincijalju, ki mu je z veseljem priterdil in dovolil, naj si izbere en samostan, ki se mu za to naj pripraviš zdi. Svetnik naj poprej poišče nekoliko redovnikov, ki so bili ž njim enacega mnenja in izbere samostan sv. Bernardina blizu Albenge. Spomladi l. 1708 je šel tja se svojimi sobratu in vsi prevzeti svete gorečnosti so pričeli tako lepo in pobožno živeti, da se je svitloba njih čednosti vsem v spodbudo daleč okrog razširjala. Škof sam je cenil ta samostan kot najdražji biser svoje škofije, ker je videl, koliko sadu je rodilo delovanje in trud teh pobožnih redovnikov v spovednici in na pridiznici. Večkrat je poklical sv. Leonarda, da je imel pridige, ali duhovne vaje za bogoslovce pred njih mašniškim posvečenjem in tudi za razne druge pobožnosti ga je rad vabil, ker je spoznal, koliko moč je dobil od Boga ta apostoljski mož, da omehča terda serca grešnikov.

Vse je šlo dobro in po sreči, dokler je vladala prijetna, zelena pomlad, ali ko je začelo vroče sonce pripekati, je bil vničen naenkrat ves ta lepi namen svetnikov. Nezdavi kraj, kjer je stal samostan, kaker tudi ostro spokorno življenje redovnikov, je tako slabo vplivalo na njih zdravje, da so, razen dveh klerikov in sv. Leonarda, vsi oboleli. Ko je vročina nekoliko odjenjala so sicer zopet okrevali, ali le za malo časa. Ni jim kazalo drugzega, kaker prositi za drug samostan na bolj zdravem kraju. Provincijal je rad vstregel njih prošnji, posebno še za to, ker je bilo pri generalnem kapitelju v Rimu ravno kar sklenjeno, da se v vsaki provinciji tak samostan vpelje. Odločil jim je v ta namen samostan v Porto Mavriciju. Zavaljo nezadovoljnosti in vpornosti neketerih meščanov se pa tudi ta naklep ni mogel zveršiti.

Sv. Leonard je mej tem neytrudljivo delal za zveličanje duš v aljbenški škofiji in imel na povelje škofa sv. misijon v Ortovero in Rezzo. Blagi in goreči višji pastir bi bil rad obdržal svetnika v svoji škofiji in mu je za to za jesen že več krajev odločil, kjer naj bi vodil sv. misijon. Pa meseca maja ga je generalni minister od tod poklical odločivši drugi kraj njegovi delavnosti.

VII. Poglavje.

Sv. Leonard v Florenciji.

Veliki vojvoda toskanski Kosimo III. je bil blag, za dušni in telesni prid svojih podložnih vnet gospod. Leta 1708 je izdal P. Bardidžjani iz družbe Jezusove neki spis, v katerem je popisal lepo, sveto življenje duhovnih sinov sv. Frančiška v rimskem samostanu in njih vspešno delavnost za dušni blager rimskega ljudstva. Ko je Kosimo ta spis prebral, se je tudi njemu obudila želja, tak samostan v svoji deželi imeti. Oberne se tedaj do papeža Klemenca XI. in ga prosi naj pošlje nekoliko redovnikov v Florencijo. Prebivali naj bi zunaj mesta v samostanu observantov San Frančesko alj Monte. Sv. oče so z veseljem dali to privoljenje 20. avgusta l. 1709 in frančiškanski generalj je kot prvega ustanovitelja te nove naselbine odločil, nam že znanega P. Pija od sv. Kolumbe. Za spremljevalce mu je dal pet mašnikov in dva redovna brata lajika. Kako bi moglo manjkati pri tem podjetji sv. Leonarda, čiger gorečnost za razširjanje ostrejšega redovniškega življenja se je že tolikokrat pokazala? Tudi on dobi povelje odriniti na novi kraj. 20. septembra zapusti svoje rojstno mesto in popotuje v Florencijo.

Sveto življenje redovnikov je napravljalo knezu mnogo veselja. Večkrat jih je obiskal in razveseljeval s svojo prijaznostjo. Pa kaker so bili ljubi ti novi bratje velikemu vojvodu, tako so bili neljubi neketerim plemenitašem, celo na dvoru. Razni predsodki teh plemenitašev o novih redovnikih so se kmalu med ljudstvo razširili. Povsod, kjer so se očitno pokazali, so jih ljudje zaničevali in prezirali. Ako so šli po mestu milostinje prositi, so pred njimi vrata zapirali. Gotovo hudi časi so bili to za pobožne služabnike božje in več ko dovolj so imeli priložnosti, vadi se v ponižnosti in krotkosti. Vender, zavoljo tega jim ni serce vpadlo. Se bolj zvesto so živeli po svojem vodilu in noč in dan molili za tiste, ki so jih sovražili in preganjali.

Nasprotniki pa še niso bili zadovoljni s to občno nejevoljo zoper nove redovnike; zakaj ker so videli, da jih vojvoda še vedno enako brani in spoštuje, poprijeli so drugo sredstvo, da bi to njegovo ljubezen do bratov ohladili. Raznesli so po mestu govorico in laž, da hočejo novo prišli bratje, podreti sv. križev pot, ki je bil postavljen na potu iz mesta do samostana. Ta sv.

križev pot je bil eden mej najstarišimi na Laškem, pri Florentincih v veliki časti in zlasti postni čas obilo obiskovan. To je nastala jeza in godernjanje po mestu, dokler ni prišlo po ušes vojvode. On se je hotel prepričati, koliko je resnice na tem, in zato je šel sam v samostan. Zvedel je, da je bilo vse to gerdo obrekovanje in laž, da mislijo redovniki to pobožnost z največo slovesnostjo, s procesijo in pridigo, opravljati, kar se je tudi zgodilo.

Vsa samostanska družina se je vdeleževala te pobožnosti, pridigoval je sv. Leonard. To se je zgodilo l. 1710. Hitro ko blisk se je razširila po Florenciji novica o pretresljivi moči besed našega svetnika. Od vseh strani je hodilo ljudstvo poslušat njegove pridige, tako, da je bila prostorna cerkev kmalu premajhina za toliko množico poslušavcev. Prejšnja nejevolja in nasprotnost se je kmalu poglela. Tisti, ki so jih pred malo časom zaničevali, so postali največi prijatelji in občudovavci bratov ter pri vsaki priliki kazali svoje spoštovanje do njih. Sv. Leonard je bil jako vesel te spremembe in v nekem spisu je zapisal te besede: „Gdo ne ve, da na Laškem morebiti ni ljudstva, ki bi bilo tako dobrega serca, kaker so Florentinci?“ Komaj so redovniki pričeli delati po svojem poklicu, namreč pridigovati, spovedovati, se zares nebeško poterpežljivostjo tudi najbolj zgubljene grešnike sprejemati, vže so si pridobili serca vseh. Dobrotljivost in radodarnost dobrega ljudstva je bila toliko, da so jo morali bratje sami berzdati in ji meje staviti. Tako resnične so besede sv. Frančiška: „Ako bodo moji bratje spolnjevali vodilo, katero so obljubili, bodo ljudje, ke bi imeli na celem svetu en sam hleb kruha, polovico njim podelili.“

Pri omenjeni pobožnosti sv. križevega pota je pa bilo treba odstraniti eno gerdo razvado. Že več let, posebno ob petkih meseca sušca, so imeli kerčmarji navado, ob potu iz mesta do samostana postavljati lope, v katerih se je zbirala naj hujša soderga iz mesta. V teh barakah so pijančevali in druge gerdo-bije uganjali, v veliko pohujšanje dobrih. Kako je bolelo serce sv. Leonarda, ko je videl, da hudič največ duš vjame ravno na tem kraju, kjer bi imela dragocena kri Jezusa Kristusa njegovo kraljestvo pokončati! Nekega dne se je veliki vojvoda z njim pogovarjal in mu priporočal naj prav goreče spodbuja ljudi za obiskovanje sv. križevega pota. Svetnik porabi to priliko in odkrito razodene vse strašne reči, ki se na tistem kraju godijo.

Obljubi vse, kar je v njegovi moči storiti in poprosi kneza, da bi ga podpiral. Bogaboječi knez je précej ostro prepovedal, na tistem kraju lope postavljati, in vsem zaverženim, spridenim osebam je vказal mesto zapustiti.

Sv. Leonard pa ni samo v domači redovni cerkvi pridigal temuč tudi po drugih po mestu in okolici, kaker tudi v cerkvah fizezolske škofije. Škof te škofije monsinjor Pančjatiči je našega svetnika visoko cenil. Pogostokrat mu je naročil voditi sv. duhovne vaje v raznih samostanih redovnic, kaker tudi sv. misijone za ženske v Porti. Velika je bila hvaležnost tega škofa in sam ni vedel, kako bi mogel sv. služabnika božjega dovolj počastiti. V postnem času, ko sv. Leonard ni drugod, temuč le doma pridigoval, je šel ta ponižni škof vselej bos, spremljan od velike množice ljudi, v samostansko cerkev poslušat svetnika. Rekel je, da gre poslušat aposteljna, pogovarjat se z aposteljnomo. Rad je ostajal v samostanu in z brati skupaj vžival priprosto hrano. Enega dne je imel P. Senjeri mlajši, iz Jezusove družbe, na tergu Santa Kroče v Florenciji misijonsko pridigo. Ko je blagi škof zapazil mej poslušavci tudi našega svetnika, je k njemu stopil in rekel: „Prečastiti, vam pač ni potreba pridig poslušati; zakaj vi lahko vsakemu pokažete, kako je treba misijonirati.“ Pri tej očitni hvali iz ust škofa, je erdečica oblila svetnika: se vso ponižnostjo poljubi roko dobremu škofu, pa pridige misijonarja je še nadalje poslušal.

Kako lepa lastnost njegove duše, se nam tukaj kaže! Ponižnost je resnica! Da smo ponižni, to je, da nizko mislimo o sebi nam ni trebo pretiravati, nam ni potrebno prezirati svoje vrednosti in zmožnosti. Zakaj sv. apostelj po pravici piše: „Kaj pa imaš, kar bi ne bil prejel? Ako si pa prejel, kaj se hvališ kaker bi ne bil prejel?“ Vse, kar imamo dobrega imamo od Boga. Le greh je delo naše in koliko hudega stori človek pred očmi božjimi. Gotovo ne bo težko ponižnemu biti tistemu, ki je o tej resnici prepričan. Sv. Leonard ni nič bolj želel, kaker da bi ga vsi zaničevali. Rekel je: „Meni, ki sem nizkega stanu, se ne spodobi glavo visoko nositi. Kar dobrega storim, je delo milosti božje. Če pa pogledam v brezno svojih velikih pregreh, moram besede sv. Frančiška, ketere je on v velikem pretiravanju izgovoril, po pravici na se obrniti, da sem jaz največi grešnik na svetu.“ Nigdar ni on spregovoril besedice v svojo lastno hvalo in vselej je bil osramočen, ako so ga drugi hvalili.

Glas o čudoviti moči pridiganja in svetosti sv. Leonarda se je čedalje bolj širil. Od vseh strani je ljudstvo vrelo njega poslušat. Veliki vojvoda se je zelo veselil nad lepim vspehom in zlasti nad poboljšanjem svojega ljudstva. Pogosto krat je obiskaval svetnika in se z njim razgovarjal o svojem lastnem dušnem stanu, kaker tudi o mnogih vladarskih zadevah. In da resnico povemo, še nobeno kraljestvo se ni imelo kaj pritožiti, ako je imelo za vladarja ali vsaj svetovavca kakega svetnika. Zakaj, kaker je vladarju modrost neobhodno potrebna, tako je „začetek modrosti strah božji.“

Pobožni knez je serčno želel, da bi se posebno njegovo glavno mesto vedno bolj posvetilo. Naprosi tedaj svetnika, da bi imel dve osemdnevni pobožnosti, eno v cerkvi sv. Lavrencija in drugo v cerkvi sv. Felicite. On sam se je sè vsemi svojega dvora z veliko pobožnostjo teh sv. vaj vdeležil. Na to je prosil svetnika, naj razširi svoje misijone po vsi vojvodini. Obljubi mu podpirati ga sè vsemi mogočimi sredstvi, kaker tudi skerbeti za vsakdanji živež, zanj in za njegove tovariše. Sv. Leonard z velikim veseljem sprejme to nalogo ter zahvali kneza za njegovo skerb za dušni blager podložnih, le ponudbo, da bi mu on za hrano skerb, ponižno odkloni rekoč: „Jaz imam veliko bolj bogatega gospoda, kaker je Vaša Visokost. Ta gospod je doslej vedno za me skerb in me tudi v prihodnje gotovo ne bo pustil pomanjkanja terpeti.“ Ko ga veliki vojvoda vpraša, gdo je ta gospod, odgovori sv. Leonard: „To je Bog sam, čiger previdnost mi bo gotovo poslala to, kar bom potreboval. Jaz bom mislil na to, kako bi mogel več za njegovo čast storiti in on me bo sè vsem potrebnim preskerbel. Sklenil sem edino le od miloščine živeti.“ Takim razlogom knez ni mogel vgovarjati, temuč občudoval je veliko zaupanje, s katerim je bilo napolnjeno serce svetnikovo.

Čeravno je bilo že vse pripravljeno za pričetek sv. misijonov, vender sv. Leonard ni hotel poprej začeti, dokler niso bila določena neka splošna pravila, po katerih bi se imeli vsi ravnati, da bi se vse v pravem redu in ljudstvu v spodbudo godilo. Mislil si je namreč, da bi se ljudstvo nad tem spotikalo, ke bi opazilo, da misijonarji niso edini in eden to ko pretirano zameče, kar drugi kot koristno priporoča. Iz tega vzroka je svetnik po dolgi, goreči molitvi spisal taka pravila, katerih se je pri vseh naslednjih misijonih deržal. V naslednjem pogla-

vju si hočemo nekoliko ogledati ta pravila, po katerih je vodil sv. misijone. Ona nam živo kažejo, kako je bilo njegovo serce vneto za razširjanje časti božje in zveličanje duš in kako velika je bila njegova previdnost in modrost, da bi te svoje namene dosegel.

Marijina hišica v Loreti.

P. H. M.

Bog je poslal angelja Gabriela h devici Mariji v galilejsko mesto Nazaret, da jo pozdravi ter ji naznani, da bo spočela od Svetega Duha in rodila Sinu Božjega. — Srečna hiša, v kateri se je veršil ta imenitni pogovor! — pogovor, ki je postavil mejnik mej starim in novim življenjem, ki je končal štirisočletno zdihtovanje po zveličarju sveta. Srečno pa tudi mesto Nazaret, ki nam je dalo odrešenika, jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta! V Nazaretu je rasel Gospod v hišici Marijini in sv. Jožefa. Jezusa Nazarejskega so iskali judje na Oljiskigori; Jezus Nazarejski mu je napisal Pilat na križ; apostolji so delali čudeže v imenu Jezusa Nazarejskega ter ga večkrat tako imenovali. Saj je v Nazaretu, v Marijini hišici prebil večino svojega človeškega, pozemeljskega življenja. Gotovo je torej, da mu je bila ta hišica ljuba in draga in mu je tudi še vedno.

Pobožno izročilo, ki je dovolj poterjeno, pravi, da so apostoljni po smerti Kristusovi Marijino hišico spremenili v cerkvico, kjer se je obhajala očitna služba božja; postavili so notri oltar in sveti Peter sam da ga je posvetil. Že tedaj so jeli bližnji in daljnji kristijani prihajati v to cerkvico molit svojega odrešenika in častit presveto Devico, njegovo mater.

Ko je Kristusova vera po mnogem preganjanju v rimskem cesarstvu popolnoma zmagala, pa so začeli kristijani povsod zidati lepe in velike cerkve, da so se zbirali v njih k službi božji. Tudi čez Marijino hišico je dal postaviti cesar Konstantin ali pa njegova mati sveta Helena veliko in lepo cerkev; ali neverni perzijanski kralj Kozroa jo je poderl. Kristijani so jo zopet in zopet sezidali, neverniki so jo vedno zopet poderli. Poslednjič je to storil mohamedanski suljtán Bibars leta 1263 in čez 28

let potem so kristijani zgubili svoje zadnje mesto v Sveti Deželi.

Sveta hišica Marijina se je bila ohranila do tedaj nepoškodovana; ali očitno je, da je bila zdaj v največi nevarnosti, da jo neverniki ali oskrunijo ali tudi čisto porušijo. Pa Bog tega ni pripustil; Bog je hotel sveto hišico ohraniti kristijanom ko predrag spominik velike skrivnosti včlovečenja Sinu božjega. Prav tisto leto, ko so se morali kristijani popolnoma vnekniti iz Svete dežele, je zginila tudi sveta hišica iz Nazareta in 10. majnika 1291. so jo zagledali v hervaškem Primorju na Tersatu*). Tukaj je ostala 3 leta 7 mescev in 4 dni; 10. grudna 1294 so jo angelji božji zopet odnesli ter postavili na Laško blizu tistega mesta, kjer stoji še dandanašnji, Loreto. Letos, 10. grudna, bo torej 600 let, kar se je to zgodilo. Na Laškem in morebiti tudi drugod se bo ta spomin gotovo slovesno obhajal; zato se nam je primerno zdelo, da tudi mi ob tej priliki kaj več povemo o Marijinem svetišču v Loretu.

Tersačani, ali bolje Primorci, so se veselili Marijinega svetišča samo 3 leta, 7 mescev, 4 dni, do 10. decembra 1294. Ta dan je bil Primorcem začetek žalovanja, za Italijansko pa dan blagoslova, ker je božja previdnost to zemljo osrečila s hišico Marije Device. Ali to se ni precej razvedelo po vsi deželi, ker so bili prebivavci preveč zamotani v druge reči: zapleteni so bili v prepire, opraviti so imeli s kugo, tiskarstvo pa je bilo iznajdeno šele 150 let po tem čudežu.

Na nekem holmu so čuli pastirji iz Rekanata pri čredah. Ti so videli, da plava čez morje po zraku hišica, vsa v svetlobi, ter da je obstala miljo daleč od morskega brega, v lavrovju. Po tem drevju (lavrih) so imenovali Marijino hišico pozneje *lavretansko*. Ko se je bližala temu kraju, so se ji tista drevesa (lavri) priklanjala, in potem so še dolgo priklonjena ostala, kakor jih je videlo mnogo ljudi. Ne vemo, kaj bi bilo v tem neverjetnega. V tej hišici je bil spočet Bog-človek, stvarnik prirode, odrešenik človeštva, in kraljevski pevec David kliče drevesa, naj slavijo Gospoda.

Hišico so lahko našli v lavrovem gozdu, ker je širila okolu sebe veliko svetlobo. Pastirji so berž spoznali, da more biti

*) Vso to dogodbo najdeš obširnejše popisano v knjigi *Svetišče Matere Božje na Tersatu*, ki jo moreš dobiti po ceni v frančiškanskem samostanu v Ljubljani. Oskerbeti jo more tudi opravišтво *Cvetja*.

to malo poslopje kaj svetega. Spoštljivo in sè strahom prestopijo prag, in takoj čutijo, da jim serce objema nekaj prav dobrega in lepega in veselega. Do zore se mude v sveti hišici, molijo, ter sè svetim strahom ogledujejo notranjost. Po tem hite v mesto Rekanat, in pripovedujejo gospodarjem, kaj so videli in doživeli preteklo nč. Rekanaški gospodje menijo izperva, da se je pastirjem le sanjalo, a zadnjič se vender odločijo, da pojdejo sami pogledat. Ko pridejo, res vidijo, kaker jim je bilo naznanjeno. Domov prišavše obsujejo vsi Rekanačani, in zdaj teče v gozd staro in mlado. Vsaki je čutil neko notranjo zadovoljnost. Bolehni so ozdravljali, grešniki so se spreobračali. Tako čudovite reči so se hitro razglasile. Jelo je prihajati veliko ljudi, vsakoverstnih in daljnih romarjev.

Pa to romanje ni dolgo terpelo. Pregovor pravi: kjer Bog cerkev zida, tam tudi hudič svojo kapelico postavi. Mej dobrimi ljudmi, ki so tjakaj prihajali, je bilo še več hudobnih, tatov in razbojnikov, ki so se potikali po gozdu in skrivali po goščavah okolu Marijinega svetišča, ter bogoljubne potnike okrajali in ropali. Na ta način je nehala božja pot, ker si ni bil nihče življenja svesti.

Bog je otél Marijino stanišče neverskim in krivoverskim rokam v Palestini; ta Bog ga je otél tudi iz rok hudodelske derhali. Tretjič vzdignejo angelji pozemeljsko prebivališče kraljice angeljev, ter ga postavijo na grič, tisoč korakov od gozda, proti Rekanatu, blizu velike ceste. To se je zgodilo že 8 mesecev potem, ko je bila sveta hišica prenesena s Tersata na Laško.

Grič je bil dveh bratov, ki sta se silno veselila, ko sta videla, da je Bog tako osrečil njijuno zemljišče. Tudi Rekanačani so se veselili, ker je bilo svetišče v varnem zavetju. Že poprej je bila hišica v velikem češčenju, a zdaj se je to češčenje še pomnožilo. Romarji so prihajali kerdeloma ter nosili obljubila in mnoge dragocene darove, tako da je bila hišica v kratkem vsa olepšana in bogata.

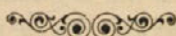
Dokler je bila sv. hišica borna, sta živela brata zadovoljna in srečna, in z veseljem sta čuvala sveto poslopje. Obilni zlati in sreberni darovi pa so ju zbegali. Jemala sta jih zase, kaker Helijeva sinova prinesene daritve. Pa še v deljenju se nista pogajala; hudo sta se sperla, in na moč se sovražila. To sovrašтво mej bratoma je bilo tako pohujsljivo, da so Rekanačani

sklenili poročnika poslati do papeža *). Tega poročnika so poučili, kako naj ravna, ter mu dali pismo, v katerem prosijo najvišjega poglavarja cerkve, naj jim izkaže to milost, da bode tisti grič pripadal njihovi občini, da se na njem sezida poslopje, ki bode sprejemalo bogoljubne potnike, in da se bodo obračali darovi, ki jih bodo ljudje nosili, v prid romarjem in na vzdrževanje gostišča.

Papežu vender ni bilo treba segati v to stvar. Ker sta se brata nevredna storila tako svetega daru, se je prestavila sv. hiša čez nekaj mesecev z griča za streljaj dalje na cesto, t. j. prav tik nje. To se je godilo v teku leta 1295.

Mesto v onem lavrovju, katero je dalo prvo prostora Marijinemu domu, in kjer je stal blizu 8 mesecev, je bilo še dolgo poznati: na tistem prostoru so rasle dobre zeli in mične cvetlice, vse okolu pa divje germovje in bodeče ternje. Ko je nastajalo mesto Lorét, so naselili tudi grič zavidnih bratov Simona in Štefana; kraj pa, kjer jo stala Marijina hišica, kažejo še zdaj.

(Dalje prihodnjič.)

VSAKDANJI KRUH.

3. Za mesec marcij — sušec.

1. Zmota je misliti, da je ta Bogu manj prijeten, kateri mu ne služi sè sladkim občutkom.

2. Kedor hrepeni po večnosti, se lahko tolaži v terpljenju tega življenja; saj ve, da terpi le kratke, neznatne, bore trenutke.

3. Prizadevaj si vedno, da si ohraniš ljubezen do zaničevanja samega sebe, ker je ta čednost vedno potrebna, tudi osebam, ki so na potu popolnosti že nekaj napredovale.

4 Stopajmo dalje na potu duha brez postajanja; zakaj četudi počasu gremo, gremo vendar le naprej, ter naredimo velik pot.

5. Če ni drugega, je saj nepotreben opravek, ako se s tem pečamo, da preiskujemo življenje drugih, izjemiš tiste, ki imajo druge voditi in zanje skrbeti.

*) Takrat je vladal sveto cerkev Bonifacij VIII.

6. Bog meri našo čednost ne po mnogih delih, ki jih storimo, ampak po načinu, kako jih storimo.

7. Veliki strah, ki ga zbuja boječnost, ni zametovati pri njih, ki začenjajo greh zapuščati. Tisti strah je navadno znanje čiste vesti. Ni pa dober pri onih, ki bi bili imeli že davno priti k ljubezni, kateri je lastno, da strah odpravlja.

8. Prav goreče si prizadevajmo, da skrijemo najboljše naših dejanj, naj jih vidi le Bog sam.

9. Čim globočje in popolniše bo naše zaupanje v Boga, tim bolj bo puščal, da se bo njegova previdnost razodevala nad nami.

10. Čerti svoje pregreške z mirnim čertom, brez nejevolje in zburjenosti. Je že dosti, ako iz tega zajemaš sveto poniževanje, spoznavajoč svojo siročino.

11. Verjemi mi, da mertvenje čutov v gledanju, poslušanju, govorjenju, je veliko več vredno, ko nošnja spokornih verig in terdih konopov.

12. Preden sodiš svojega bližnjega, misli si, kaker bi bil ti on, on pa ti, in zagotavljam te, da boš sodil prav in dobro.

13. Serce, ki ima čversto vkoreninjeno vero, se ne boji težav, ker ve, da Bog ljubi nje, in jih ne zapušča, ki nanj zaupajo.

14. Ponižnost tvoja bodi plemenita in velikoserčna: ne delaj ničesar, da bi bil hvaljen, pa tudi ne opuščaj storiti, kar si dolžan, da bi te ljudje ne grajali.

15. Kaj pomaga, če se znemirjaš, in če spreminjaš način, na kateri Bogu služiš. Vsaki glej na vaje, ki so lastne njegovemu poklicu in primerne njegovemu stanu; in to je dosti.

16. V duhovnem življenju imamo priprosto hoditi, ne da bi se preveč puščali v malenkosti.

17. Kedor se da vladati majhinim napadom jeze, bo v kratkem divji in neprenesljiv.

18. Nisi pridigar, a tolaži se s tem, da je način prav uspešno pridigati; to je dober zgled, ki ga bližnjemu daješ.

19. Ako te svet zasmehuje zavoljo tveje pobožnosti, zasmehuj ga tudi ti in veseli se poniževanja, ki je tako slavno, ker ga terpiš zavoljo čednosti.

20. Služabnik božji biti se pravi: da z bližnjim ljubeznivo ravnaš, da čversto izpolnjuješ voljo božjo, da v Boga zaupaš v priprostosti in ponižnosti serca, in naposled, da svoje lastne nepopolnosti poterpežljivo prenašaš.

21. Resnično poterpežljivi ne le ne togúje v svojem lastnem terpljenju, ampak tudi ne želi, da bi ga drugi milovali.

22. Kjer se nahaja brezpogojna vdanost v voljo božjo, tam ne more vladati ne žalost ne mračnost.

23. Le v nebesih se nahaja veselje in mir v popolni meri, a dokler živimo, bodi kaker koli, je dobro zmirom zmešano s hudim.

24. Druge grajati je lahko opravilo, ali težko paziti na sebe samega.

25. En sam lot ponižnosti je več vreden in večega dobička ko sto funtov časti.

26. Dobri čuti, ki si jih imel mej molitvijo, so terpežni; a ne smeš se jih tako veseliti, da bi mej tem zanemarjal vajo čednosti in zatiranja strasti.

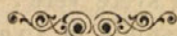
27. Svojemu duhovnemu vodniku odpiraj svoje notranje s popolnim zaupanjem, kaker sin očetu, in kaker bolnik odkriva svojo bolezen zdravniku.

28. Ako se čutiš gnanega, da bi se vadil v kateri čednosti, voli si zmirom ono, ki ti največ koristi, in ne, katera ti dobiva največ hvale; stanovitnišo, ne očitnišo.

20. Meni se zdi, da se imamo bolj veseliti, kaker vznemirjati, keder opazujemo in spoznavamo pregreške na sebi, ker se jih moremo potem ogibati

30. Vse, kar nam svet kaže velikega, ni drugo ko sleparstvo in laž.

31. Ne upaj sovražnikom svoje duše, ako te včasih na miru puste; morda so le pregnani, ne zaterti; vtegnili bi zažeti zoper tebe še hujšo vojsko.

Nekoliko kerščanskega nauka.

1. O kletvi.

Neki dober gospod, ne duhovnik, nam je, ni davno tega, mej drugim blizu tako-le pisal:

„Ob enem pa prosim, ne vzamite za zlo, ako vam v pisavi Cvetja nekatere zelo graje vredne pisave omenim. Ne meni, ne mnogim drugim bralcem Cvetja ne dopade zelo gerdo pisa-

nje, da se ime hudobnega Duha tako nekako z najpolnišim imenom in tolikokrat piše. Posebno v čudežih sv. Martina je bilo tako neotesano ime hudobnega Duha vedno naj gerši imenovanje; malo manj da bi kmalo rekel, da uči Cvetje svoje bralce preklinjati. Ne na leci ne v knjigi ni lepo tako imenovati ime hudobnega Duha. Zakaj bi se ne pisalo Hudobni Duh? To je strah brati kot najgerše preklinjevanje. Jaz, ko slišim preklinjevalca, da kliče hudobnega s polnim imenom, ga svarim. Ravno tako je vredno graje pisanje Cvetja od leta 1893. Večkrat me je jezilo to pisanje; zakaj tako pisanje nikakor ne more bralcev k pobožnosti vnemati. Ne vzamite za zlo mojemu resničnemu govorjenju.“

Tako naš gospod bralec. Nam se zdi potrebno na to sicer zasebno pismo vender očitno odgovoriti, prvič zato, ker se gospod sklicuje tudi na druge bralce, potem pa, ker tudi od drugod vemo, da mnogi nimajo o kletvi zadosti jasnega znanja.

Najprej torej bodite zagotovljeni, dragi gospod, da Vam mi Vašega resničnega govorjenja nismo nič za zlo vzeli; Vi ste pisali po svoji vesti in vednosti. Zato pa prosimo tudi mi Vas, da nam našega še resničnejšega govorjenja tudi ne vzemite za zlo, ker bomo tudi mi pisali po svoji vesti in vednosti, kaker smo delali vedno tudi do zdaj. Da imamo tudi mi vest in da si prizadevamo tudi mi po svoji vesti se ravnati, to nam boste pač verjeli. Kar se vednosti tiče, morate pa sami sprevideti, da naša v takih rečeh presega Vašo, kar ne pravimo sebi v hvalo in Vam na sramoto, nikaker ne! Vi po svojem stanu niste dolžni tako na tanko vedeti in znati kerščanskega nauka, kaker smo dolžni mi, ki imamo poslanje od svete katoliške cerkve drugim oznanjevati resnice svete vere; Vi imate pa dolžnost le poslušati, kar se Vam oznanjuje in živeti po tem. Iz tega pa bi bili lahko sprevideli, ako naše pisanje ni po Vaši misli, da je napačno — ne naše pisanje, temuč Vaša misel je napačna. Vi ste brali v „Cvetju“ ime hudič; Vi bi bili morali iz tega sklepati, da ni prepovedano hudiča imenovati hudiča in da se morate Vi od nas učiti takih reči, ne mi od Vas. Ali Vaša gorečnost, ki je drugači vse hvale vredna, Vas je premotila, da ste mislili nasprotno. Vse hvale vredno je, da se bojite Boga razžaliti in Vam je težko, ako slišite ali vidite druge, ki Boga žalijo; ali motite se, ako mislite, da se hudič ne sme imenovati

sè svojim pravim imenom,^{*)} ali da je že skoraj zaklel, kedor je izgovoril ali zapisal to ime.

Kaj je kletev? V slovenščini imenujemo s to besedo dve reči, ki imate v latinščini (in tudi v italijanščini) vsaka svoje ime, namreč *blasphemia* (to je italijansko *bestemmia*) in *maledictio* (italijansko *maledizione*.) Latinska ali prvotno prav za prav gerška beseda *blasphemia* pomeni zasramovalno, hudovoščno ali krivoversko govorjenje ali dejanje, bodi si naravnost, ali pa posredno zoper Boga obrnjeno; po naše bi se moglo imenovati bogokletstvo. To je tista kletev, zoper katero tako odločno in ostro govore sveto pismo in cerkveni učeniki, in po pravici, ker je to sploh največi mej vsemi grehi, če se tudi hudič ne imenuje z nobenim imenom in se morebiti tudi nobena druga kaker koli slaba ali gerda beseda ne izgovori. Kletve namreč ne delajo glasovi besede, temuč to, kar beseda pomeni, hudobna misel ali želja. In ta se lahko na znanje da celo tudi sè znamenjem ali djanjem brez glasu, ali ostane kar v sercu, ne izrečena z jezikom, ne izražena z unanjimi znamenji, in vendar je kletev.^{**)} 13 psaljem Davidov se začenja z besedami: „Neumnež je rekel v svojem sercu: Ni Boga!“ Vidi-te. neumnež ni rekel: „hudič prekleti!“ in kar je rekel, ni rekel z jezikom, temuč le z mislijo v sercu in vendar je to bogokletstvo. David je pa te besede z jezikom izrekel in s pisalom zapisal in s tem ni zaklel. In duhovni, ki opravljajo brevir, tudi pogostoma izgovarjajo tiste besede, semtertja jih celo pojo — ali preklinjajo? Katoliški kristijani pravijo, da molijo. Vidi-te, tako je vse ležeče na misli in volji, ne pa na glasu besed.

Glejmo zdaj kletev v drugem pomenu, po latinsko imenovano *maledictio*. To je priželenje in napoved kaj hudega, ki naj zadene človeka ali kako drugo stvar božjo. Tako je Bog preklel kačo, ki je zapeljala Evo; zemljo, ki jo je imel Adam po grehu obdelovati; Kajna, ki je bil vbil svojega brata; tako je preklel Kristus figovo drevo, ki je na to vsehnilo; tako piše sv. Pavel: „Kè bi tudi mi ali angelj z nebes vam drugači o-

^{*)} Seveda hudiču nemara ki se res zamerimo, ako ga tako imenujemo, pa „hudobni duh“ pomeni ravno to; ali naj ga imenujemo do briča, da se mu ne bomo zamerjali? Pa zamerimo se mu tudi sè vsakim dobrim delom; ali naj delamo torej le huda in slaba dela, da mu vstrežemo?

^{**)} Alph. Theol. mor. 4, 125: „etiam sola mente blasphemia interior committi potest sicut etiam laus mentalis Dei.“

znanjeval, kaker smo vam oznanjevali, bodi preklet.“ (Gal. 1, 8.) Tako je tudi sv. Frančišek preklel tiste brate, ki motijo in porajajo, kar je Bog po svetih bratih njegovega reda sezidal in zidati ne neha. — Ali je sv. Frančišek greh storil s to kletvijo? Katoliška cerkev in frančiškanski red sodi nasprotno; še zdaj se pogostoma po frančiškanskih samostanih tiste besede očitno bero berž za blagoslovom sv. očaka. Pravično kletev Bog vsliši in izpolni; zato pravi sv. pismo (Sir. 4, 5. 6): „Ne obračaj svojih oči od potrebnega (zavoljo jeze) in njim, ki te prosijo, ne dajaj priložnosti, da bi te zadaj kleli. Zakaj, ako te kedo z razserjenim srcem preklinja, bo njegova prošnja vslišana; vslišal ga bo pa on, ki ga je vstvaril.“ In v pregovorih (30, 10): „Ne toži hlapca po krivem njegovemu gospodarju, dà te kje ne prekolne in ne padeš.“ — Kletev v tem pomenu torej nikaker ni vselej greh; kako bi jo sicer Bog vslišal in izpolnil? Če je taka kletev krivična, takrat je greh kaker vsaka krivica; take Bog tudi ne izpolni, celo v blagoslov jo spremeni. Tudi lehkomišljena in strastna kletev je greh, zlasti v novem zakonu, kóuči postava ljubezni do sovražnikov celo tujo kletev z blagoslovom povračati. „Dobro jim voščite, kateri vas preganjajo, blagoslavlajte in nikar ne preklinjajte!“ (Rim. 12, 14).

Ako potem takem kedo komu reče: „Da bi te vzel hudobni duh!“ je to prava kletev, dasiravno imenuje hudiča: hudobni duh, in če mu v sercu tako želi, kaker z jezikom govori, je to tudi velik greh, ker mu želi najhujšo nesrečo, večno pogubljenje, česer človek človeku nigdar ne sme želeti. Ako pa kedo komu reče: „Da bi te ne vzel hudič in te ne bi!“ to ni kletev in samo na sebi ni greh, ker s tem človeku nič slabega ne želi, le svari ga pred čem, kar se mu zdi graje vredno in kazni. In če kedo pravi: prekleti hudič! in pri tem res misli hudiča, vsega hudega začetnika in sovražnika božjega, on s temi besedami ni storil greha.*) Tega se nismo izmislili mi; tako uči sv. Aljfonz

*) Toľiko menj more biti samo na sebi greh, ako n. pr. kedo pravi: „preklete grablje!“ ali kaj takega. Le, kedor misli, da je greh, in vender tako govori, tistemu je res greh, ker govori, kar mu vest ne dovoljuje. Prava kletev (posredno bogokletstvo) bi pa bilo, ako bi gdo preklel kako stvar božjo ko tako, to je z ozirom na Boga, ki jo je vstvaril. Beseda „preklet“ potem takem ni ravno, da bi se gdo mnogo šalil ž njo. Zato pametno ravnaajo stariši, da je otrokom ne puščajo izgovarjati, kaker jim ne puščajo s puško se igrati.

Ligvori in drugi stariši katoliški bogoslovci, na ketere se on sklicuje, in prav tako tudi poznejši, ki se sklicujejo nanj. Kar uči sv. Alfons, tega se pa smemo deržati brez nevarnosti zmote, ker je katoliška cerkev slovesno izrekla, da ni v sv. Alfonsa spisih ničesar kaker koli graje vrednega.

Vi tega niste vedeli in Vam tudi nihče ne zameri, da niste. Ali to ste pa vender lahko vsako leto slišali v evangeliju na prvo postno nedeljo, da je „bil Jezus od Duha (ne od „hudoznega duha,“ temuč od Boga sv. Duha) v puščavo peljan, da bi bil od hudiča skušan“ in da ga je „hudič seboj vzel v sveto mesto“ in spet ga je „hudič seboj vzel na silno visoko goro“ in Jezus mu je rekel: „Poberi se, satan!“ in „tedaj ga je hudič popustil.“ Tako govori sv. evangelij in Jezus Kristus je rekel svojim apostelnom: „Ali vas nisem jaz dvanajst izvolil in eden med vami je hudič. Menil je pa Judeža Iškarijota“ (Jan. 6, 71.) Tudi še drugih mest je najti mnogo v svetem pismu, kjer je imenovan hudič z imenom, ki mu gre. Ali Vam sveto pismo ni zadosti sveto, sv. evangelij ne zadosti pobožen, ali hočete Kristusu samemu popravljati govorjenje? Vidite, kam bi Vas lahko pripeljala pregorečnost pri vsi Vaši dobri volji. — Sicer pa ne mislite, da smo zaljubljeni v hudiča in njegovo ime; nikoli nikomer še nismo priporočali, naj ga ima vedno na jeziku, „ker bodo za vsako prazno besedo, ki jo bodo govorili ljudje, odgovor dajali na sodnji dan“ (Mat. 12, 36.) Mi pa nismo imenovali hudiča brez potrebe. Imenovali smo ga tukaj sebi v obrambo. Vam in drugim v poučenje; v življenju sv. Martina smo ga imenovali pa tam, kjer ga je imenoval tisti, ki je prvi popisal njegovo življenje; in ta je bil, če ne svetnik, pa vsaj pobožen menih in ob svojem času eden najučenejših mož, eden najizverstniših učencev sv. Martina. Kjer je on zapisal po latinsko *diabolus* ali *daemon*, tam se je pisalo po slovensko hudič.*) Oboje se tako tolmači tudi v evangeliju. S tem smo pri kraju. Upam, da ostanemo prijatelji. Bodite lepo pozdravljeni!

*) V latinščini se rabi *diabolus* le v edinstvenem številu, kaker tudi *satanas*; ako je govorjenje o mnogih, se pravi *daemones* ali *angeli satanae*, *spiritus immundi* itd.

Zahvala za vslišano molitev.

Iz Remšnika pri Marenbergu, 1. februarja 1894.

Bil sem preteklo polletje nevarno bolan, in sicer za hudo boleznijo (Anthrax). Ni bilo druge svetovne pomoči, kaker operacija zatilnika, katera je bila s tem nevarnejša, ker sem že kaker sérolas — 71. leto starosti preživel. — Dva zdravniška g. doktorja sta se sama med seboj pogovarjala, da bom berž ko ne pri operaciji pod nožem za vsikdar zaspal, — in dušo izdihnil; zakaj, vsak, kateri me je v tej bolevsti vidil, je rekel: da ne bodem morebiti dva dni živel. — V tej stiski, ko sem se poprej z Bogom spravil, sem se goreče priporočil v priprošnjo Lurške matere božje, sv. Antona Paduvanskega, sv. Franciška in sv. Pankracija, katerega pri nas v podružni cerkvi od mnogih strani romarji v različnih dušnih in telesnih potrebah v pomoč kličejo; pa tudi prečastiti gosp. župnik so v cerkvi z drugimi farani skupno za dobro srečo pri nevarni operaciji pobožno molitev opravljali, katero dobro delo naj jim večni Bog poplati; in glejte čudo! operacija — se je srečno izvršila, in sedaj sem, hvalja večnemu Bogu popolnoma zdrav.

Še nekaj omenim: pred kratkim sem si nekaj denarjev izvergel, — mislil sem, da so zgubljeni; vse iskanje je bilo zabstoj; priporočim se tudi v tej zadregi, kakor tudi domači dve osebi — v priprošnjo sv. Antona Paduvanskega, da jih zopet, če jih ni zlobna roka pograbila — nazaj dobim, in glejte: čez nekaj časa po leti zgubi pride pismo iz Gradca s prašenjem: kaj ta denar pomeni, in čigav je, kateri se je v ovitku zraven mojga pisma med listom našel, katerega sem poprej v Gradec odpisal. — Kako sem se čudil, da sem denar, ki sem menil, da je zgubljen, gotovo po priprošnji sv. Antona po tako čudni naključbi spet nazaj dobil. Vse to priobčim v Cvetje, naj svet izvé, kako mogočna je priprošnja božjih ljubljencev pri večnem Bogu tem, kateri se jim v različnih potrebah za dušo in telo priporočujo ter je v pomoč kličejo.

Janez Bezjak,
umirovljeni učitelj.

Iz K o p r a 3. febr. 1894.

Leta 1892 me je prosil moj brat, da naj odpravim devetdnevnicu na njegov namen. Začel sem jo in končal, in sicer na čast Matere božje Tersatske. In glej, ravno na deveti dan je

moj brat zadobil zaželjeno milost, (in sicer srečno rojstvo prvega otroka): Kar je čudnega v tem slučaju je to, da moj brat mi ni odločil niči časa, kedaj naj namreč začnem devetdnevnicu, niti mi povedal, kaj da želi po njej zadobiti, še menj pa sem jaz mislil na tako milost, o kateri sem zvedel komaj čez več dni potem. Devetdnevnicu sem začel čez več dni potem ko sem bil proščen.

Ravno tistega leta je pa zadobila moja sestra veliko milost od sv. Antona Padovanskega. Bila je namreč v veliki zadregi in več časa. Zdihavala je tolikokrat pred podobo velikega čudodelnika za rešitev. Nekega dne, skoraj vže obupana, zbere vse svoje dušne moči, ter se še enkrat verže pred podobo ljubega sv. Antona, in ga z velikim zaupanjem na pomoč kliče. Čez nekoliko časa vstane ter se poda v kuhinjo, in glej, najšla je rešitev na tak način, da je očitno spoznala pomoč velikega čudodelnika, kateremu se vsaki dan zahvaljuje in tudi za naprej priporočuje. Ako se še ni tukaj očitno zahvalil eden in druga, temu je vzrok več okoliščin, zaradi česar jima gotovo Bog ne bo zamiril.

P. Hijacint Repič.

Iz Cirkniške fare:

V velikih skerbeh za sina, ki je zašel na zelo pregrešna pota, sem se obrnila, ko sem videla, da moje svarjenje nič ne izda, k sv. Jožefu, sv. Antonu in sv. Frančišku za pomoč. Hvala stoterna Bogu in tem trem velikim božjim prijatelom, bila sem uslišana že nekoliko, da sedaj s toliko večjim zaupanjem prosim nadalje zanj in ga priporočam vsem sinom in hčeram sv. Frančiška!

Tereza R.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo č. p. Mihael Masten † v Samoboru; udje 3. reda skupščine goriške: Marija (Elizabeta) Hvalič v Kronbergu, Frančiška Brešan, ravno tam; rodiške: Uršula (Elizabeta) Bernetič; vipavske: Uršula Semenič (sestra Klara); dolske: Neža (Ana) Potrebin iz Vodice, Marija (Klara) Bajec od Sv. Križa, Janez (Jožef) Gričar z Ljubeža, Jernej (Franc) Jamšek iz Šentjurja, Frančiška (Elizabeta) Pavlin z Vodice, Johana (Marija) Tomažič z Gaberske gore, Jozefa (Marija) Podlogar s Podstermca, Ana (Marija) Ško-

da z Raven, Frančiška (Elizabeta) Podlogar od Sv. Križa, Marija (Ana) Petrič od sv. Križa, Ana (Marija) Primec z Gaberske gore, Marjeta (Marija) Krajšek z Brezovega; m a r i b o r s k e: Julijana Čepek (Hofmann) iz Kamnice, Pavel Celcer iz Cvajneka, Franc Leth iz Maribora. Marija Skočir iz Ribnice, Simon Kajžer iz Ribnice, Marija Vamlek od Sv. Antona, Marija Grubelnik iz Ribnice, Miha Kušnik iz Ribnice, Marija Stopajnik od Sv. Lovrenca, Ana Jurač iz Ribnice, Antonija Jurač iz Ribnice, Valentin Pur iz Ribnice, Marija Kožir, Terezija Tempran, Marija Stepišnik, Terezija Kosjak, Marija Oprašnik, Ana Arih, vse iz Ribnice.

Dalje se priporočajo: Jožefa Žgavec, III. rednica v Vipavi, že več mesecev zelo bolna; duhovnik tretjerednik za dar pobožnosti, razsvetljenja in poterpežljivosti v dušni britkosti; za spreobrnjenje bogokletnežev, zanikernežev, ki se potikajo okoli cerkve mej službo božjo, in mlačnežev pri prejemanju sv. zakramentov; dve osebi iz Mirna za dušno in telesno zdravje, neka tretjerednica, da bi jo razsvetlil sveti Duh, jej pomagal k poboljšanju življenja in ji dal in ohranil mir serca in milost božjo, M. St. iz Rojana za ozdravljenje bolne roke; neka družina priporoča svojega duhovnega brata č. g. K. M., da bi mu ljubi Bog po prošnji Device Marije in sv. Frančiška zopet dodelil zdravje; P. F. B. v M. nekega starega človeka, ki že okoli 20 let domači mir kali, da bi se poboljšal, in tiste, ki morajo z njim živeti, da bi mogli poterpežljivo prenašati, dokler jih Bog ne reši; ravno tisti za dober uspeh postnih pridig, razširjanje 3. reda in njegovega glasila „Cvetja“, zidanje nove cerkve, ozdravljenje bolnega sobrata J. D.; P. G. tretjerednik iz Št. Jedruti za dobro izvolitev stann; A. G. za pravo pobožnost in da bi prišla v kak samostan; priporoča tudi svoje stariše, brate in sestre; tudi, da bi Bog dal v faro sv. misijon; H. V. za zdravje na nogi; priporoča tudi svojo sestro, da bi se poboljšala; neki deček za dober uspeh nevarne operacije; neka III. rednica priporoča pokojno A. M. in vse svoje pokojne iz Škocijanske fare; neka tretjerednica za zdravje rešenje iz dušnih britkosti in srečno zadnjo uro; neka žena sebe in svojega moža za pravo spoznanje in poterpežljivost; M. P. svoje otroke, da bi vsi lepo živeli; M. S. za poterpežljivost v dolgi bolezni; neka oseba, ki je šla v samostan, se v molitev, priporoča za stanovitnost in svojim domačim za duha pobožnosti.

Nasproti se dandanašnji v narečjih, zlasti gorenjskem, kratki *a* pred *j* stanovitno izgovarja ko *e*: kraj: krej, zdaj: zdej. V besedi jejece¹⁾ za jajce sta vplivala morebiti oba *j*.)

Se bolj je razširjena sprememba kratkega *a* v *o* pred *v* ²⁾ in *l*: prav: prov, vsta: l: vsto: v itd. — Polglasnik se je v 16. stoletju tudi pred *l* in *v* spreminjal v *o*: cerka: v: cërko: v, leda: v: jê³⁾: ledo: v: jê itd. Terdi *l* spreminja tudi naslednji nedoločni samoglasnik *vo*: loga: ti, loga: k, lohka: loba: nja.

Tudi *r* vpliva na nekatere samoglasnike pred sabo in za sabo. Pred *r* se spreminja že v 16. stol. *ê*, pozneje v narečjih tudi *i* v *ê*, v kratkih zlogih *ê* ali *i* v *e*: vëra, mëra, zapëra, pastër, ser (zapiëra, pastîr, sir⁴⁾). Za *r* so se kratki *ê*, *a*, *o* pogostoma spremenili v *e*: pre-, prepe-lica, vrete: nò, (za prë- itd.), rez- za raz-, mre: z za mra: z, pre- za pro-: preklëti, predati itd.

§. 14. Kako se spreminjajo soglasniki po mestu, kjer stoje, in kako vplivajo eden na drugega.

Velika množina našega ljudstva govori zveneče soglasnike *b*, *d*, *g*, *z*, *ž*, *z* d na koncu naglašanih besed ko *p*, *t*, *k*, *s*, *š*, *st*: bo: b, ra: d, Bô: g, vô: z, mô: ž, bra: z d ko: bo: p, ra: t, Bô: k, vô: s, mô: š, bra: st⁵⁾, kar se zlasti očitno sliši pred *j* in samoglasniki: bo: p jê, ra: t i ma, Bô: k O: êe. Nena-glašene besedice, predlogi namreč, pa obderžujejo na koncu svoje zveneče glasove: ob, na: d, po: d, pre: d, iz, raz in celo neme spreminjajo v zveneče: od, z (iz ot, s).⁶⁾

Ali pred nemimi soglasniki se izgovarjajo zveneči nemo: opta: r gati, o: p tla, natpi: s po: t tlat, pret ko: si lom, raste: p sti, otki: d ati, shor: d, s ta: bô: : nasproti pred zvenečimi nemi zveneče: gla: z ba, sva: d ba, g Bô: g ü, g d ê l ü, vsa: g da: n, lê: b golô: b, vâ: z ze: len.

Sikavci se pred šumevci spreminjajo v šumevce: šêa: s o ma, išêi: stiti, rašêepëriti, ražaliti (iz ražža-

¹⁾ Obliko jejece nahajamo že v 18. stol. Dalm. Tob. 11 b: „od eniga Iejza“. Na dalje se je spremenil *ej* kakor skrajšani *ê* v *ê* = *i*: jleo, g. jleo se govori kakor na Kranjskem prav tako tudi na Beneškem: le v množstvu je koren povdarnen in *a* ohranjen: jajca, jajjae.

²⁾ Pred *v* že v 16. stol.

³⁾ Le: dâ: v jê (Kuzmič: le: d e v jê) je iz le: d v jê kakor da: v rî iz dvîrî, u: sâ: n jê iz usni je itd.

⁴⁾ V 16. stol. se je mej *ê* in *i* pred *r* še razločevalo. Pozneje se ta razloček ni čutil več, zato piše n. pr. Pohlín: katira, víra itd. Za sedanjí pravopis je odločilna pisava 16. stol.; torej: prešërän (ne: prešîren), pa zmîrom (ne: zmera j).

⁵⁾ V Cirkn- in v sosednih krajih na Kranjskem se govore zveneči soglasniki tudi na koncu besed: drugod po Gorenjskem in Koroskem se nado-mešajo *b*, *d*, *g* z *f*, *s*, *h*: bo: f, me: dvê: s, Bô: h.

⁶⁾ Ot in s je ohranjeno le v starih sestavah: oti: dem, sni: dem, sna mem, snê m, avitâk.

li'ti) ¹⁾; ravno tako za njimi: čé'ski iz čé's'ski, čé's'ski, la'ski iz la's'ski, la's'ski, mo'ski iz mo's'ski, mo's-ski možski. ²⁾

Po vplivu naslednjega sikavca se je spremenil šumevec v sikavec v besedi nòcòj iz nòc'só.

Navadno se ravna sprednji soglasnik po naslednjem: vendar tudi nasprotno ni nemogoče, prim. izba in ispa iz stsl. istuba. Tako je nastalo po vsi verjetnosti ko, ³⁾ ka (kaj) iz čgo, čga, prvotno-slov. *čigo (rod. od čito).

Prvotni naslednji j se je že v prvotni slovenščini zavaljal se sprednjimi soglasniki. Iz tj, dj, stj, zlj, sj, zj, šj, žj, čj, pj, bj, vj, mj je nastalo: tj' (č), dj' (dž), stj' (šč), ždj' (ždž), šj, žj, čj, plj', blj', clj', mlj'. To se je ohranilo pri nas ko: č (č), j, šč (šč), žlj, š, ž, č, plj' itd.: pozlačen, narejen, karščen, proščen, izvožen, zažden, obdolžen, poččen, kupljen, pozabljen, ponovljen (iz pozlatjen od pozlatiti itd.); piča, reja, góšča, duša, ka'plja, plj'ujem (iz: pitja, redja, góstja, dnšja (duhja), kapja, pja'ujom).

Ali tudi ta glasoslovni zakon je že davno zgubil svojo moč; j, ki je v poznejšem času v dotiko prišel z drugimi soglasniki pred sabo, jih torej ne spreminja več: cvé'tje, dē'dje, hra'stje, gró'zdje, lasjé' ⁴⁾ vozjé', volcjé', traktjé', su'sje, la'žji, globóčji, snópje, lubje, drē'vje, črē'vje.

Vnovič se oživlja stari zakon v primerih kakor: tj'e, tj'a, tj'a'kaj, tré'tj', tj'e'dan, dj'a'l, dj'a'nje. ⁵⁾ Tudi nj' v imenih srednjega spola je novejša izreka za staro nj: dj'a'nje, zna'nje, zna'ménje, u'sanjé (stsl. dějanie, znaniye, znamenije, usniye). Poleg mlajšega veselje, kakor se govori na Gorenjskem, je ohranjena še tudi stariša (dolenjska) oblika veselje; prim. tudi: ó'glije, ó'gálje, ó'gálje.

(Dalje prih.)

¹⁾ V narečjih in pri starih pisateljih vplivajo šumeveci tudi na sikavce v začetku prejšnjega zloga: šli'sati, slu'žiti.

²⁾ V češčini in poljščini se spreminjajo šumeveci po vplivu naslednjih sikavcev, zato: český, německý, muský, (piše se vendar: mužský)

³⁾ Ko za ka ali kaj je ohranjeno v nekaterih primerih v ogorski slovenščini; v Podgori pri Gorici se govori pa vedno le ko.

⁴⁾ V ogorski slov. se je spremenilo sj, šj, cj, čj v sk, šk, ck, čk: vlaské, farizéuske, vucké, vinjičke (stsl. viničje). Tako tudi cecatie dēte za cecatie, in v kol. tretki, tretkič za tretji, tretjič, pri Skalarju otkido iz otjido (prim. Dalm. Baruh č: otdydeo = otjideo = otidejo).

⁵⁾ Trubar: ke, kiakaj, gial, giano.

Novosti.

Jezus na križi moja ljubezen! Molitvenik. Sestavil A. M. Osmi natis. V Ljubljani, 1893. Založila Katoliška Bukvarna. — Cena je v usenje vezanemu z erdečo ali marmorirano obrezo 80 kr., sè zlato obrezo 1 gld. — Prav priročna in jako čedno opravljena knjižica!